

Topactiviteiten Omgevingswet voor gemeenten

Versie: september 2019

Voor de Omgevingswet wordt een nieuw digitaal Omgevingsloket ontwikkeld dat initiatiefnemers onder andere het volgende biedt:

1. Vergunningenchecks om te **checken** welke toestemming nodig is voor het initiatief;
2. Formulieren voor **aanvragen** vergunningen, doen van meldingen en indienen van informatie;
3. **'Maatregelen op maat'** om te checken welke voorschriften voor het initiatief gelden en welke maatregelen daarvoor getroffen moeten worden.

Deze mogelijkheden komen in plaats van het huidige Omgevingsloket Online (OLO) en AIM-online. Alle drie de mogelijkheden maken gebruik van 'toepasbare regels'. Een toepasbare regel is een vertaling van een juridische regel naar een voor de initiatiefnemer begrijpelijke vraag. Een groep toepasbare regels vormt samen: 1) een vragenboom voor een vergunningencheck, of 2) een formulier voor het indienen van een vergunningaanvraag, melding of informatie, of 3) een vragenboom die de initiatiefnemer leidt naar 'maatregelen op maat' voor zijn initiatief.

Om te zorgen dat het nieuwe Omgevingsloket dezelfde mate van dienstverlening biedt als OLO en AIM-online is het volgende afgesproken:

- Het Omgevingsloket biedt bij inwerkingtreding van de Omgevingswet vergunningenchecks voor de topactiviteiten. Topactiviteiten zijn activiteiten waarvoor vaak aanvragen of meldingen worden gedaan, zoals het kappen van een boom.
- Het Omgevingsloket biedt ook alle formulieren voor aanvragen, meldingen en informatie. De wet schrijft voor dat dit via het Omgevingsloket mogelijk moet zijn.
- Het Omgevingsloket biedt tevens 'maatregelen op maat' als vervanging van AIM-online.

Deze notitie beschrijft de topactiviteiten waarvoor vergunningenchecks in het nieuwe Omgevingsloket nodig zijn en wie er verantwoordelijk voor is dat ze er straks zijn. De notitie beperkt zich tot de topactiviteiten waar gemeenten bevoegd gezag voor zijn. De bouwtechnische regelgeving wordt buiten beschouwing gelaten omdat het Rijk hiervoor de juridische en toepasbare regels opstelt.

Drie categorieën topactiviteiten

De gemeentelijke topactiviteiten vallen uiteen in drie categorieën.

1. **Topactiviteiten die worden gereguleerd door rijksregelgeving en waarvoor gemeenten zijn aangewezen als bevoegd gezag.**
Het Rijk stelt deze juridische regels op en maakt de bijbehorende toepasbare regels voor checken (alleen voor topactiviteiten), aanvragen (voor alle activiteiten) en maatregelen op maat en plaatst ze in het Omgevingsloket. Afgesproken is dat de rijksoverheid zoveel als mogelijk vergunningenchecks voor de topactiviteiten maakt binnen de beschikbare tijd en middelen. VNG heeft een stem in de prioritering hiervan.
2. **Topactiviteiten die worden gereguleerd in de bruidsschat.**
De bruidsschat bevat bestaande algemene rijksregelgeving die bij inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt gedecentraliseerd naar gemeenten en waterschappen. Het gemeentelijke deel van deze bruidsschat behoort tot het tijdelijke omgevingsplan, ook wel het 'omgevingsplan van rechtswege'. Elke gemeente beschikt hierover vanaf 1 januari 2021. Dit tijdelijke omgevingsplan bevat naast de bruidsschat ook de actuele bestemmingsplannen en enkele andere plannen en twee verordeningen (hemelwaterverordening en bepalingen over archeologie) van de gemeente.

De topactiviteiten in de bruidsschat vallen uiteen in: a) activiteiten waarvoor de bruidsschat zowel de plichten als de indieningsvereisten regelt en b) activiteiten waarvoor de bruidsschat alleen de indieningsvereisten regelt en de plichten zijn geregeld in lokale verordeningen.

Net als bij de rijksregelgeving stelt ook hier het Rijk de juridische regels op en maakt de bijbehorende toepasbare regels voor checken (alleen voor de topactiviteiten), aanvragen

(voor alle activiteiten) en maatregelen op maat en plaatst ze in het Omgevingsloket. Ook hier is de afspraak dat de rijksoverheid zoveel als mogelijk vergunningenchecks maakt binnen de beschikbare tijd en middelen. Het Rijk maakt uiteraard geen vergunningenchecks voor de activiteiten waarvoor alleen de indieningsvereisten in de bruidsschat zijn geregeld. Deze vergunningenchecks dienen gemeenten zelf te maken.

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de bruidsschatregels in hun tijdelijke omgevingsplannen en de bijbehorende toepasbare regels.

3. Topactiviteiten die worden gereguleerd in lokale regelgeving van gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor hun lokale juridische regels en bijbehorende toepasbare regels voor checken (alleen voor topactiviteiten), aanvragen (voor alle activiteiten) en eventueel 'maatregelen op maat'. Denk bijvoorbeeld aan het omgevingsplan van rechtswege met bouwregels, of een kapverordening.

Op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet betreft dit bestaande lokale regelgeving. Deze juridische regels bestaan dus al. En omdat de indieningsvereisten hiervoor op dat moment zijn gereguleerd in rijksregelgeving en de bruidsschat hoeven gemeenten voor de inwerkingtreding van de wet geen toepasbare regels voor aanvragen te maken. Daar zorgt het Rijk voor, zoals hiervoor is beschreven. Gemeenten moeten wel zelf vergunningenchecks maken voor de vergunning-, meld- en informatieplichten in hun bestaande lokale regelgeving, maar alleen voor de topactiviteiten. 'Maatregelen op maat' is voor gemeenten op het moment van inwerkingtreding nog niet aan de orde.

VNG werkt aan voorbeelden van juridische en toepasbare regels voor de gemeentelijke topactiviteiten. Deze voorbeelden zijn bestemd voor het omgevingsplan 'nieuwe stijl' dat gemeenten uiterlijk 1 januari 2029 gereed dienen te hebben. Ze zijn niet voor het tijdelijke omgevingsplan.

Onderstaande tabel vat het voorgaande samen.

	Checken	Aanvragen	Maatregelen op maat
Rijksregelgeving waarvoor gemeente bevoegd gezag is	Rijk zorgt voor vergunningenchecks voor topactiviteiten, zoveel als mogelijk.	Rijk zorgt voor formulieren voor alle activiteiten.	Rijk zorgt voor vervanging van AIM-online.
Bruidsschat Indieningsvereisten en plichten in bruidsschat	Rijk zorgt voor vergunningenchecks voor topactiviteiten, zoveel als mogelijk. Gemeenten zijn m.i.v. inwerkingtreding verantwoordelijk.	Rijk zorgt voor formulieren voor alle activiteiten. Gemeenten zijn m.i.v. inwerkingtreding verantwoordelijk.	Rijk zorgt voor vervanging van AIM. Gemeenten zijn m.i.v. inwerkingtreding verantwoordelijk
Bruidsschat Indieningsvereisten in bruidsschat Plichten in lokale regelgeving	Gemeenten zorgen voor vergunningenchecks voor topactiviteiten.	Rijk zorgt voor formulieren voor alle activiteiten. Gemeenten zijn m.i.v. inwerkingtreding verantwoordelijk.	Niet van toepassing.
Lokale regelgeving	Gemeenten zorgen voor vergunningenchecks voor topactiviteiten.	Bij inwerkingtreding Omgevingswet gedekt door formulieren van het rijk.	Bij inwerkingtreding Omgevingswet niet van toepassing.

Op de volgende pagina's zijn de topactiviteiten in de rijksregelgeving, bruidsschat en lokale regelgeving toegelicht.

Gemeentelijke topactiviteiten in rijksregelgeving

Onderstaande topactiviteiten worden gereguleerd door rijksregels. Gemeenten zijn aangewezen als bevoegd gezag. Het Rijk maakt hiervoor de juridische regels en de toepasbare regels.

Activiteit	Toelichting
Slopen	<p>Het geheel of gedeeltelijk afbreken of uit elkaar nemen van een bouwwerk, zoals een woning, een bedrijfsgebouw of een schuur. Op grond van artikel 7.10 in het Bbl is het verboden om een bouwwerk te slopen zonder dit vooraf te melden. Deze plicht tot melden geldt bij een verwachte hoeveelheid sloopafval van meer dan 10 m³. Verwijdering van asbest valt bijna altijd onder de meldingsplicht, ook als de hoeveelheid sloopafval minder dan 10 m³ is.</p> <p>Het omgevingsplan kan ook regels over het slopen van bouwwerken bevatten. Het oogmerk is dan niet veiligheid en gezondheid, maar bijvoorbeeld behoud van cultuurhistorische waarden. In het omgevingsplan kan de activiteit vergunningsvrij worden gemaakt, maar er kan ook een meldplicht of een vergunningplicht worden opgenomen.</p>
Nieuw kozijn plaatsen of bestaand kozijn of gevelpaneel veranderen	Alle aanpassingen aan de raamindeling of het vergroten of verkleinen van openingen in de gevel van een gebouw. Ook het plaatsen van een nieuw kozijn valt hieronder. Het betreft een bouwactiviteit.
Zonnepaneel of collector plaatsen	Het plaatsen van zonnepanelen en/of collectoren voor warmteopwekking op schuine of platte daken van gebouwen. Het betreft een bouwactiviteit.
Dakraam, lichtkoepel of lichtstraat plaatsen	Het plaatsen van een dakraam, lichtkoepel of lichtstraat op platte of schuine daken van gebouwen. Het betreft een bouwactiviteit.
Normaal onderhoud uitvoeren	Alle handelingen die erop gericht zijn de eigenschappen van het bouwdeel of gebouw in stand te houden of terug te brengen naar de situatie aan het begin van de gebruikperiode (reparatie) of activiteiten gericht op afname van de snelheid van degradatie (schoonmaken of schilderen).
Bouwwerk brandveilig gebruiken	Het in gebruik nemen van een bouwwerk op een brandveilige manier. Welke verplichtingen met betrekking tot brandveiligheid gelden, hangt af van de manier waarop, voor wie en hoe lang je een bouwwerk gebruikt.
Rijksmonument veranderen, onderhouden, slopen	Deze activiteit heeft betrekking op gebouwde monumenten en archeologische monumenten. De Omgevingswet verstaat onder een rijksmonumentenactiviteit: 'een activiteit inhoudende het slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen van een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument of het herstellen of gebruiken daarvan waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht'.
Zonwering, rolluik of rolhek bevestigen	Alle soorten zonwering aan de buitenkant van het bouwwerk, bijvoorbeeld markiezen, screens en uitvalschermen. (Rol)luiken en rolhekken zijn voorzieningen die aan een gebouw worden geplaatst om bijvoorbeeld inbraak in winkels en woningen te voorkomen.
Tuinmeubilair plaatsen	<p>Het plaatsen van tuinmeubilair voor particulier gebruik. Hieronder valt niet het plaatsen van meubilair in de openbare ruimte, bijvoorbeeld bij een restaurant.</p> <p>Onder tuinmeubilair wordt hier verstaan niet-verplaatsbaar tuinmeubilair, zoals een pergola of een gemetselde bloembak. Dergelijke constructies kwalificeren zich als bouwwerk, maar zijn door het Rijk (net als onder het huidige recht) vergunningsvrij gemaakt (bouwtechnisch, maar ook ruimtelijke/planologisch), mits de hoogte niet meer dan 2,5 meter bedraagt.</p>
Diverse milieuregels	Op aimonline.nl zijn vele vergunningenchecks, indieningsvereisten en voorschriften & maatregelen beschikbaar, waarvoor door het Rijk toepasbare regels worden gemaakt.

Gemeentelijke topactiviteiten in de bruidsschat

Onderstaande topactiviteiten worden gereguleerd in de bruidsschat, zowel de plichten als de indieningsvereisten. De regels en toepasbare regels worden initieel opgesteld door het Rijk, waarna gemeenten deze kunnen aanpassen.

Activiteit	Toelichting
Bijbehorend bouwwerk	De uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak. Voorbeelden van bijbehorende bouwwerken zijn: uitbouwen, aanbouwen, een schuur en overkappingen.
Dakkapel¹	Het realiseren van een dakkapel. Een dakkapel is een uitbouw van het schuine dakvlak.
Erfafscheiding²	De bouw van een constructie om de grens met een naburig erf of openbaar toegankelijk gebied aan te geven, zoals een schutting of een hekwerk. Een erfafscheiding kan ook een natuurlijke vorm hebben, zoals een heg of een haag. Deze vorm wordt hier niet onder verstaan.
Woning bouwen³	Het in zijn geheel plaatsen van een woning of een wijziging op een nog te bouwen nieuwe woning waarvoor al een vergunning is verleend.
Overige veranderingen aan bestaand bouwwerk	Een restcategorie van vergunningsvrije bouwwerken. Indien het bouwen niet is aan te merken als een bouwwerk dat specifiek wordt genoemd in het Besluit bouwwerken leefomgeving kan het bouwen mogelijk nog omgevingsvergunningvrij zijn ingevolge deze restcategorie. Een voorbeeld hiervan is het wijzigen van de indeling van een bestaande woning.
Overige bouwwerken³	Alle bouwwerken waarvoor regels in het omgevingsplan zijn opgenomen, omdat ze niet vergunningsvrij zijn ingevolge het Besluit bouwwerken leefomgeving.
Zwembad, bubbelbad of soortgelijke voorziening of vijver plaatsen	De aanleg van alle permanente zwembaden, bubbelbaden en vijvers die met of zonder overkapping op het terrein worden geplaatst.
Diverse regels rond geur, trilling, geluid	Zie 'diverse milieuregels' bij de rijksregels

¹ NB: Voor een dakkapel in het achterdakvlak of een *niet* naar openbaar toegankelijk gebied gekeerd zijdakvlak heeft het Rijk uitputtende regels gesteld; voor de voor- of zijgevel naar openbaar toegankelijk gebied gekeerd dakvlak mag de gemeente zelf regels stellen.

² Voor de erfafscheiding tot 1 meter hoog heeft het Rijk uitputtende regels gesteld; voor een erfafscheiding hoger dan 1 meter kan de gemeente zelf regels stellen. Het Rijk spreekt overigens in de laatste versie van het Bbl over 'perceelafscheiding'

³ Alle categorieën bouwwerken die niet vergunningsvrij zijn gemaakt in het Bbl, zijn op grond van de bruidsschat vergunningsplichtig (op grond van artikel 2.2.7.2.1). Het bouwen van een woning is hieronder een veelvoorkomende.

Gemeentelijke topactiviteiten in de bruidsschat, alléén indieningsvereisten

Voor deze topactiviteiten bevat de bruidsschat alleen indieningsvereisten. De vergunningplicht is in lokale verordeningen geregeld. De regels en de toepasbare regels voor aanvragen worden initieel opgesteld door het Rijk, waarna gemeenten deze kunnen aanpassen. De vergunningenchecks dienen gemeenten zelf op te stellen.

Activiteit	Toelichting
Kappen	Een of meerdere bomen of struiken veranderen of verwijderen.
Afwijken omgevingsplan / afwijkactiviteit	<ul style="list-style-type: none"> - Een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan (binnenplans afwijken van het omgevingsplan). - Een andere activiteit die in strijd is met het omgevingsplan (buitenplans afwijken van het omgevingsplan).
Uitweg maken of veranderen	Het maken van een verbinding tussen een particulier terrein en de openbare weg. Let op: deze activiteit heeft geen betrekking op de activiteit aanleggen, die in deze context betrekking heeft op het aanbrengen van verharding. Het is mogelijk dat het omgevingsplan hier ook regels over stelt, dan wel deze activiteit koppelt aan een vergunningplicht.
Handelsreclame maken	Iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van een bedrijfslogo op een gebouw of op een bord.
Aanleggen / grondwerkzaamheden	Het uitvoeren van werkzaamheden, die geen bouwwerkzaamheden inhouden. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van verharding, graven in de grond en het ophogen van het maaiveld.
Alarminstallatie aanleggen	Het aanleggen van een alarminstallatie bij bijvoorbeeld een woning of bedrijfsgebouw die licht en geluid maakt.
Opslaan van roerende goederen	Het opslaan van zaken die verplaatst kunnen worden, dus alles behalve onroerende zaken. Onroerende zaken zitten vast aan de grond of aan bouwwerken, bijvoorbeeld beplanting, in de grond verankerde schuttingen

Topactiviteiten in lokale regelgeving

De onderstaande topactiviteiten worden door gemeenten gereguleerd. Gemeenten moeten zelf de juridische en toepasbare regels opstellen. VNG maakt hiervoor voorbeeldregels die terugkomen in de staalkaarten die zijn bestemd voor het omgevingsplan 'nieuwe stijl', maar niet voor het tijdelijke omgevingsplan.

Activiteit	Toelichting
Kappen	Zie 'Kappen' onder Bruidsschat.
Objecten plaatsen op de weg	Het gebruik van een openbare plaats in strijd met de publieke functie. Voorbeelden daarvan zijn het plaatsen van bouwcontainers, plantenbakken, bankjes en rolsteigers in de openbare ruimte.
Standplaats innemen	Deze activiteit heeft betrekking op het gebruik van een locatie voor het uitoefenen van ambulante handel door een bedrijf of instelling.
Uitweg maken / veranderen	Zie 'Uitweg maken of veranderen' onder Bruidsschat.
Handelsreclame maken	Zie 'Handelsreclame maken' onder Bruidsschat.
Aanleggen / grondwerkzaamheden	Zie 'Aanleggen / grondwerkzaamheden' onder Bruidsschat.
Afwijken omgevingsplan / afwijkactiviteit	Zie 'Afwijken omgevingsplan / afwijkactiviteit' onder Bruidsschat.
Alarminstallatie aanleggen	Zie 'Alarminstallatie aanleggen' onder Bruidsschat.